

Naturskyddsföreningens yttrande i samråd för
*Detaljplan för bostäder och centrumverksamheter, Tveten 1:1 med flera
"Nytorgstaden"* i Kungälv, Kungälvs kommun. Diarenummer:KS2020/1064.

Naturskyddsföreningen har tagit del av underlaget och lämnar i det följande synpunkter och förslag avseende ovanstående detaljplan.

1. Agenda 2030

Naturskyddsföreningen anser att Agenda 2030, hållbarhetsmålen, biologisk mångfald, klimatmål och klimatlöften har alltför litet utrymme i *Planbeskrivningen* m fl dokument. Vi ger några exempel.

I planbeskrivningen på s 12 nämns visserligen att

Kungälvs kommun arbetar med hållbarhetsmål som utgår ifrån Agenda 2030. Kungälvs kommun har arbetat för att bryta ner och lokalt anpassa de nationella miljömålen. Kommunen har tagit fram rapporten "Kungälv kommuns lokala miljömål" (reviderad februari 2010).

Men de lokalt anpassade miljömålen som hänvisas till i texten är 12 år gamla. Vi menar att det finns möjligheter och anledning att anknyta till aktuella dokument.

Exempelvis nämns inte hur planen anknyter till kommunens klimatlöften (<https://klimat2030.se/undertecknare/kungalv-kommun/>).

Åtgärdsprogrammet inom *Ett hållbart Västra Götaland* (<https://www.hallbartvg.se/>) med t ex målet *God boendemiljö och hållbar konsumtion* nämns inte heller.

(<https://www.hallbartvg.se/utmaningar/god-boendemiljo-och-hallbar-konsumtion/>).

De nämnda dokumenten är framtagna för att användas i den kommunala samhällsplaneringen i arbetet för att nå mål i Agenda 2030.

I rapporten *Undersökning av betydande miljöpåverkan* Dnr KS2020/1064 avsnitt 7, Miljöpåverkan punkt 7.12 bedöms **Nationella, regionala och lokala miljömål**. Det framgår tydligt att de dokument som ligger till grund för bedömningen är gamla (från 1987-2016) och behöver uppdateras. Det innebär, menar vi, att bedömningen bygger på inaktuella fakta och därför inte kan anses tillförlitlig.

2. Trafikbulerutredning samt luftkvalitetsmätningar

Underlagen som används är upp till 7 år gamla och kan därmed inte visa hur buller och luftkvalitet kommer att vara efter utbyggnaden med hänsyn till den då ökade trafiken och utbyggnad av värmeverket. När luftkvalitetsmätningarna genomfördes 2020 pågick pandemin med minskad trafik och andra verksamheter.

I *Sammanställning miljöfaktorer inom Planprogram för Nytorgsstaden* framgår det att "Nytorgsstaden dras redan idag med kvävedioxidhalter som på sikt kräver en mer noggrann övervakning genom mätning eller beräkningar. Med förtätade gaturum och stigande trafikintensitet riskerar situationen att förvärras (s 8)."

Det kan inte vara acceptabelt att enbart "på sikt" göra en mer noggrann övervakning genom mätningar eller beräkningar.

Vi anser att beräkningar måste göras utifrån den planerade utbyggnaden och med en alternativ utbyggnad som med marginal kan klara kraven på bullernivåer och luftkvalitet.

Luftkvalitet är en mycket angelägen fråga. Naturvårdsverket skriver i en rapport 2021: *Trots att Sverige har bland Europas lägsta halter av luftföroreningar räknar man med att över 7 000 personer dör i förtid varje år på grund av exponering för framförallt partiklar och kvävedioxid.*

3. Grönska, parker, naturmiljö

I planbeskrivningen framhålls: "Med en ny detaljplan vill kommunen möjliggöra för en levande och trygg stadsdel som skapar en sammanhängande stadskärna och binder ihop staden med tydliga stråk och tillvaratar kulturella och gröna värden". När det gäller **Natur och miljöpåverkan** framkommer det att "Planförslaget innebär ett tillskott av ca 700 bostäder och att flera platser inom området bebyggs eller förtätas. Samtidigt försvinner många större träd och grönska". Detta är motsägelsefullt och inte alls i linje med hållbarhetsmål och biologisk mångfald.

Naturskyddsföreningen anser att det skall skapas Gröna stråk som binder samman de olika delarna i Kungälv. I planbeskrivningen används på ett flertal ställen beskrivningar som visar hur Nytorgsstaden skall binda samman Västra Gatan och Kongahälla. Där nämns stråk men vi menar att det finns många skäl för att skapa *gröna stråk (med skuggande träd mm.* När grönskan hänger samman bidrar detta till spridning av arter – växter, insekter- vilket bidrar till ökad biologisk mångfald. Estetiskt är det också mycket tilltalande att se hur grönskan hänger ihop. Ekosystemtjänsterna behöver studeras före och efter utbyggnaden.

Uddevallavägen behöver bli mycket grönare, ta inte bort något! Att anse att allén inte är tillräckligt "mogen" för att vara värdefull är en felaktig bedömning. Varje träd är värdefullt och alléer utgör en så kallad [skyddad biotop](#) just därför att de består av träd. Utefter Uddevalla vägen och i andra delar av Nytorgsstaden är det mycket lämpligt att skapa små parker som ingår i gröna stråk. Enköping är ett mycket bra exempel på hur det går att skapa små, värdefulla gröna områden i stadsmiljön, små parker med olika karaktär, rikhaltig växtlighet, mm.

Dnr KS2020/1064 under punkt 7 Miljöpåverkan bedöms i punkt 7.3 påverkan på Naturmiljön. Där nämns på flera punkter att det inte finns några naturvärden eftersom miljön är "urban". Detta är en ytlig bedömning. Vad innebär "urban" för den som gjort bedömningen? Vilka blir konsekvenserna i planen av denna bedömning? I planbeskrivningen återkommer detta synsätt exempelvis på s 47 "Planområdet är i sin helhet en utpräglad urban miljö som saknar höga naturvärden". Men på s 65 framhålls "Sammanfattningsvis bedöms den föreslagna

utbyggnaden vara i god överensstämmelse med såväl nationella som lokala miljömål och bidra till att uppfylla miljömålen". För att uppfylla den bedömningen måste planen, menar vi, innehålla mer grönska och av olika karaktär. I boken "Why cities need large parks", Richard Murray, *ed.* framgår tydligt betydelsen av parker för såväl människor som för den biologiska mångfalden.

Det behövs stora träd som ger skugga och som sänker temperaturen varma dagar, det behövs grönska för biologisk mångfald, för insekter, fåglar, pollinatörer mm vilket även behöver anges i planen. Detta är av största vikt för att dämpa buller och temperatur, minska luftföroreningar och för att hantera översvämningar. Stadsgrönska har mycket stor betydelse för att minska fysisk och psykisk ohälsa; ett växande problem och en stor utmaning enligt bland annat Boverket. Det finns mycket aktuell forskning om betydelsen av stadsgrönska som visar att parker och grönområden har stor potential att hantera denna utmaning genom att skapa hälsosamma miljöer.

"När många av våra städer växer är det viktigt att både bevara de grönområden som finns och utveckla nya. För den biologiska mångfaldens skull, men lika mycket för invånarnas hälsa och möjlighet att på nära håll uppleva naturen". "Att ställa om delar av vårt bestånd av gräsmatta till ängar, fruktlundar eller skogsdungar skulle vara ett sätt att ganska enkelt, och med sänkta skötselbehov på sikt, erbjuda både livsmiljö för fler arter och mer upplevelser för stadens invånare, stora som små". Det menar klimatforskaren Anna Sofie Persson vid Lunds universitet.

4. Rödlistade arter

Hur kommer de rödlistade arterna i anslutning till Fontin reservatet att skyddas? Skogsalm (CR) och ask (EN) är två naturvårdsarter som förekommer i inventeringsområdet dock spritt.

5. Bevara, inte riva

Vi föreslår att alla/flertalet av de befintliga bostadshusen bevaras. Då återbrukas material och resurserna kan läggas på att energieffektivisera husen som t ex i Alingsås. Detta överensstämmer med Kungälv's klimatlöften t ex nr 7, 14 och 17. Boverket har ett utmärkt material hur man kan söka EU och nationella pengar för att energi och miljörenovera befintligt hyresbostadsbestånd. Bättre ur klimat synpunkt, stadsmiljö, historisk förankring av staden etc. Nytorget hade en viktig roll när staden firade 1000 år 1959 och är värt att bevara i sin nuvarande utformning som det tidsdokument det är. Den lokala torghandeln på Nytorget är värd att vidareutveckla.

För Naturskyddsföreningen i Kungälv

Stig Johannesson, ordf.